

La
EGLUTÈ

1955

SPALIS

NR. 8

1955 SPALIS Nr. 8

Redaguoja: *Pranas Naujokaitis*

Administruoja: *Nekalto Prasidėjimo
Seserys*

Leidžia: *Lietuvių Kultūros Institutas*

Prenumerata:

Metams: Amerikoje \$3.00, kitur — \$3.50. Atskiras numeris 30 centų.

Raštus siųsti ir turinio reikalu rašyti:

Pr. Naujokaitis, 924 Madison St., Brooklyn 21, N. Y.

Pinigus, užsakymus ir adresų pakeitimus siųsti:

EGLUTĖ, Immaculate Conception Convent, R. F. D. 2, Putnam, Conn.

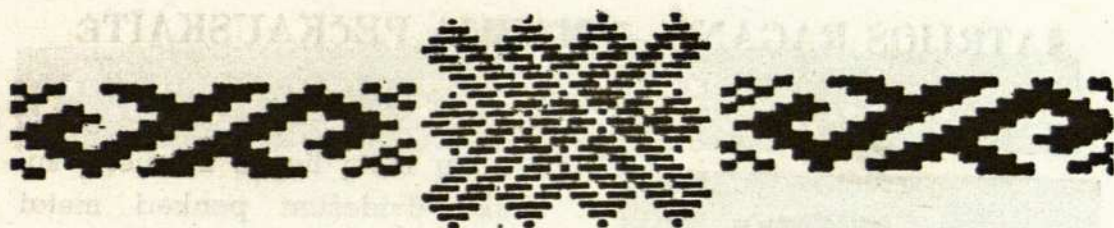
ŠIAME NUMERYJE:

1. B. Sruoga, KAI VILNIUN ATVAŽIUOJU	225
2. A. Kalvelis, SAPNUOJU MŪSŲ VILNIŲ	225
3. ŠATRIJOS RAGANOS SUKAKTIS	226
4. Š. Ragana, RITERIS NIKA	227
5. J. Rūtenis, TELEVIZIJA	229
6. A. Grigaitis, JONELIS SERGA (vaidinimas)	233
7. N. Butkienė, NEVIKRUSIS MIKUTIS	239
8. S. Rožytė, PETELISKĖS MIRTIS	241
9. H. Mušinskienė, MAŽOJI GĖLIŲ PARDAVĖJA	242
10. Z. Gavelis, RUDENĖJA	245
11. PRIEŽODŽIAI	245
12. V. Čižiūnas, VYTAUTAS — LIETUVOS VALDOVAS	246
13. J. Gerdvilienė, KATINUKAS	249
14. A. Kuolaitė, VILNIUS	250
15. J. Gailiusytė, SLIBINŲ KAIMAS	250
16. R. Ruzgaitė, KIŠKIAI	251
17. V. Baipšys, VAŽIUOJAME Į KANADĄ	252
18. KULTŪROS ŽINIOS	254
19. UŽDAVINIAI	256

Iliustracijos — dail. P. Osmolskio

EGLUTĖ — THE LITTLE FIR. Magazine for children. Published monthly, except during July and August, by the Lithuanian Cultural Institute. Office of Publication, Immaculate Conception Convent, R.F.D. 2, Putnam, Conn. Editor: P. Naujokaitis, Brooklyn, N. Y. October, 1955. Vol. 6, No. 8. Subscription: \$3.00 yearly: Outside U.S.A. — \$3.50 yearly. Single Copy 30c. Entered as second-class matter at the post office at Putnam, Conn.

N. Pr. Seserų Spaustuvė, Putnam, Conn

KAI VILNIUN ATVAŽIUOJU

BALYS SRUOGA

Kai Vilniun atvažiuoju — man kitaip ...
Čia viskas miela širdžiai. Man čionai
Lengviau alsuot. Kalnai, kalneliai, klonys ...
Neries bangų švelnioji pyniava ...
Prie vieškelio plataus sodeliai vyšnių ...
Lakštingalos giesmė alyvų krūmuos ...
Net dargana, šalna rudens vėlyvo —
Kaip laimės sapnas Viešpaties paunksmėj! ...
Lankau senas vietas ... Kaip tremtinys!

Karaliaus Jogailos žodžiai veikale "Milžino paunksmė"

SAPNUOJU MŪSŲ VILNIŲ

ALGIS KALVELIS

Kalneliai ir vandenys akį vilioja,
Ir šnara tyliai susimąscius Neris.
Kai snaudžia pušelės nakties tylumoje,
Ties sostine budi širdis.

- Išėisiu, sakau, aš tą naktį
Rasų paslaptingu keliu,
Kur kryžiai sustoję prie tako,
Kur didvyrių dvasią regiu.

Kalnai septyni supa miestą,
Dabartis čia ištirpsta nakty, —
Į ateitį kelią ištįstą
Nešuosį su Vilnium širdy ...

ŠATRIJOS RAGANA — MARIJA PEČKAUSKAITĖ

Šių metų liepos 24 dieną su-
kako dvidešimt penkeri metai
nuo mūsų rašytojos Šatrijos Ra-
ganos - Marijos Pečkauskaitės
mirties. Ji yra gimusi 1878 m. va-
sario 24 d. Medingėnuose, Žemai-
tijoje. Mirė 1930 m. liepos 24 die-
ną Židikuose. Ten ji ir palaidota.
Rašytoja kilusi iš Lietuvos bajo-
rų, bet visa savo siela pamilusi
Lietuvą, jos kultūrą, sutapusi su
mūsų tautos atgimimo sąjūdžiu
ir drauge su Maironiu, Kudirka,
Vaižgantu, Žemaitė, Lazdynų Pe-
lėda ir kitais ano laikotarpio ra-
šytojais, tapusi žymia atbundan-
čios ir į laisvę žengiančios Lie-
tuvos veikėja. Išėjusi aukštuosius
auklėjimo mokslus, pamilusi jau-

nimą ir tėvynę, ji ir savo raštuose skleidžia gražius tėvynės meilės pa-
vyzdžius ir rodo aukštų ir kilnių dalykų siekiančius žmones.

Žymiausi M. Pečkauskaitės grožinės literatūros veikalai yra: *Sen-
me dvare*, *Viktutė*, *Vincas Stonis*, *Irkos tragedija*, *Dėl tėvynės*, *Anuomet*,
Iš daktaro pasakojimų ir kiti. Juose gražiai atvaizduoti ne tik paprasti
kaimo žmonės, lietuviai inteligentai, bet ir daugybė mūsų, dabar jau
beveik išnykusios, bajorijos atstovų. Ypač su didele meile vaizduojami
vaikai.

RITERIS NIKA

ŠATRIJOS RAGANA

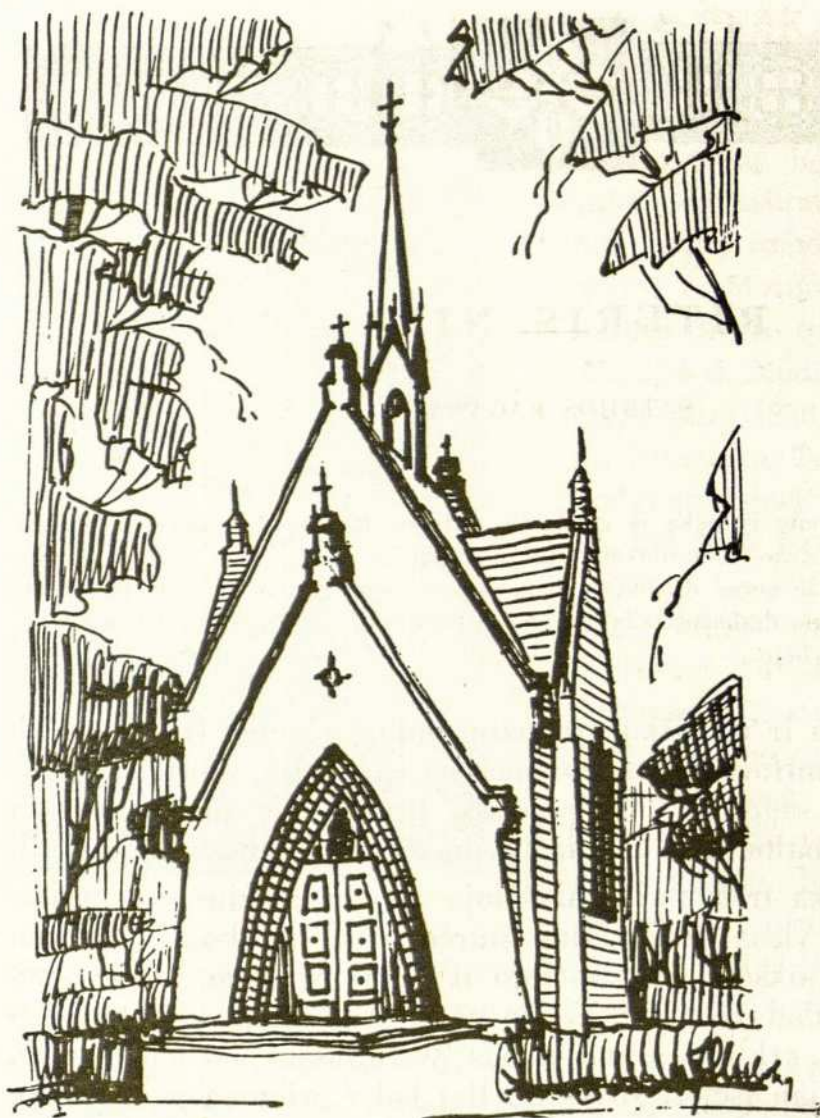
Čia duodame trumputę ištrauką iš gražiausio Šatrijos Raganos — Marijos Pečkauskaitės veikalo „Sename dvare“. Berniukas Nika, prisiklausęs pasakų apie riterius, jų drąsius žygius, teisingumą ir gerus darbus, ir pats panoro tapti riteriu ir sekti jų darbus. Pagaliau jis gavo ir riterio drabužius. Čia ir pasiskaitykite apie jo pirmąjį žygį į miestelį — visoje jo riteriškoje didybėje...

Riteriui reikia ir riteriškų drabužių, nutarė tėvelis. Ir atvežė Nikai gražią ulono uniformą: tamsiai mėlyną, su žydra krūtine ir apykakle, su sidabro sagutėmis ir epoletais. Be to, dar aukštą mėlyną kiverį su dideliu, baltu kuodu, blizgius batus su pentiniais ir kardelį.

Pasipuošė Nika ir rimtai vaikščioja po kambarius, pentiniais žvangėdamas ir į visus veidrodžius žiūrėdamas, lyg koks nykštukų šalies karvedys. Vaikščiojo, vaikščiojo ir ūmai prazuvo. Niekas nematė, kur dingo. Padavė pietus — jo nėra. Anė nuėjo ieškoti į šeimyninę — nėra, į arklidę — nėra, pas Žvirbliukus, — ten pasakė, kad buvęs, bet tuojau išėjęs. Jo kailinėliai kabo priemenėje. O lauke speigas.

Ėmėm nerimauti. Laimė, tas nerimastis neilgai tetruko. Atėjo klebono kambarinis, sakydamas, kad ponaitis Nikis atėjęs į kleboniją su vienu tuo savo generolišku mundiru ir kad kunigėlis atsiuntęs paprašyti Nikio kailiniukų, bijodamas išleisti vaiką be šilto drabužio tokiam speige.

Ilgai netrukus parėjo Nika drauge su kunigėliu. Riteris nusimanė neišsiseksiant negavęs barti, todėl įėjo į kambarį tvainydamasis, kad nė pentinų nebuvo girdėti. Nepaisydamas kunigėlio užtarimo, tėvelis žiauriai jį sudraudė ir paskyrė bausmę — visą rytdieną sėdėti kambariuose, kad tik Dievas, esą, stipriau nenubaustų ir nelieptų dar ir gulėti. Čia Nikos susirūpinimas akimirksniu pranyko: viena diena pasėdėti — ne tokia jau didelė nelaimė, ypač žiemą. Bet kai paskui mamatė nerami liepė jam gerti vaistų, kad nesusirgtų, ir liūdnei paklausė, kodėl jis pridaręs jai tiek nerimo, — riteris taip sugrudo, jog

Paminklas Marijai
Pečkauskaitei - Šat-
rijos Raganai Židiku
kapuose.

sakėsi nesąs vertas būti riteriu. Ir galų gale mamatė dar gavo jį guosti. Norėdama nukreipti jo mintis nuo nusikaltimo, prašė papasakoti, kokį išpūdį padaręs miestelyje.

O išpūdžio būta begalinio: Žvirbliukai negalėję nė žodžio prartti iš to nusistebėjimo, tik išsižioję žiūrėję; miestelyje visi rodę jį kits kitam, o žydžiukai bėgę paskui šaukdami: "Oto zei! Oto zei!" Ir pagalios pats klebonas liepęs jam vaikščioti po savo saloną, iš visų pusių žiūrėjęs ir grožėjęsis.

Ne mažiau pagauta dvasia stebėjomės į jį ir mudu su Joneliu. Ir, nepaisant visos jo kaltės ir nerimo, mintis, kad jis, nebijodamas nei šalčio, nei žydų, pats vienas perėjo per visą miestelį, dar aukščiau kėlė jį mudviejų akyse...

SARGIUKO Jonas Rūtenis pasakojimai

TELEVIZIJA

Nuo to laiko, kai Kuraičių namuose atsirado televizija, visi vakarai užimti. Aną dieną, girdėjau, tėtis skundėsi, kad niekas laikraščių nebeskaito, knygos į rankas nebepaima. Kambaryje beveik tamsu.

Kai kada susidrumsčia kiek ramybė. Kyla ginčai. Mat, Jurgutis nori žiūrėti vienos programos, tėtis kitos, o mama dar kitos. Nepasidalina. Man, žinoma, vistiek kuri ten stotis. Vistiek nieko gero. Labiau patinka Jurgučio pasirinktos programos.

Kartą mačiau savo giminės artistą, vardu Rin-tin-tin. Patiko jis man. Drąsus. Džiaugiausi, kad jis taip nuoširdžiai žmogui tarnauja. Pagalvojau: jei kas mus su Jurgučiu į televiziją padėtų, žiūrėtų vaikai ir suaugę. Matytumėt, kaip mes žiemą ant ledo siausdavom. Jurgutis, prisimenu, kai pasileisdavo ratu, net žiežirbas iš ledo skeldavo. Slidu, kad tau smalytė, tik kiek krypt ir guli aukštiekninkas. Jurgučiui būdavo lengviau ant ledo išsilaikyti — pačiūžas prisiriša. Aštrios jos kaip duonai riekti peilis. Aš gi negalėjau užsidėti tokių baisybių ant basų letenėlių — dar padus susiraižyčiau. O jau ledo šaltumėlis, broliuk tu mano. Šimtą kartų šaltesnis už valgomus ledus, kurių aną dieną, užsimanęs pasmaguriaut, lyžterėjau ir nugurgiau geroką gabalą.

Dėl tos televizijos vyko dar ir kita kova.

— Jurguti, ar tavo pamokos paruoštos, kad jau sėdi?

— Paruoštos, mamyte.

— Kada gi tu jas paruošei?

— Kai tik iš mokyklos parėjau. Tavęs dar namuose nebuvo.

— Žiūrėk man... — įspėjo mama.

— Aš paruošiau, mamyte...

— Nežinau, kas iš to išeis?

— Paruošiau, tikrai paruošiau...

Nutilo. Man skaudu pasidarė. Norėjau sulot, bet susilaikiau. Jurgutis mamai melavo. Žaidėm lauke iki sutemų, o paskui dar televizijos žiūrėjom. Žinot, apie tą žmogų, kuris kaip paukštis skraido. Pa-

mokų jis neruošė... Nutylėjau šį kartą. Tiek to. Tesižino... Nesinorėjo draugo išduoti... Nutylėjus kartą, sekančius kartus buvo kur kas lengviau. Viskas paaiškėjo tik trimestro gale. Jurgutis vos vos trejetukais su uodegom užbaigė. Mokytojas ir pastabą prirašė: "pamokų neparuošia".

Oi kad jūs žinotumėt, kaip nesmagu tą vakarą buvo. Pyko mama, tėtis — pykau ir aš melagį užtaręs. Nejaugi aš toks bevalis ir šunelio vardo nevertas? — galvojau pats. Ateityje taip lengvai viskas nepraeis — pasakysiu. Tegul pasimoko.

Nuo to vakaro Jurgučio tėtis visada tikrindavo, ar paruoštos pamokos. Televizijos nebeleido žiūrėti. Ir vis sakė ir sakė, kad ką išmoksi, ant pečių nereiks nešioti. Be to tėtis pirmą kartą griežtai uždraudė namuose vartoti svetimus žodžius. Pamenu kalbėjo: pas mus čia televizijos niekas "nevačina", pas mus nėra "porčių", "livingrūmų" — kalbėkit lietuviškai.

Kokią savaitę visko laikėmės. Bet kartą Jurgutis vos parbėgo iš mokyklos ir klesterėjo prie televizijos. Kažkokio žaidimo žiūrėti. Neiškenčiau ir ėmiau loti.

— Nutilk! Ko čia dabar? Beisbolas, kvaily! Neišmanai nieko... Iš Kalifornijos transliuoja, — barė mane Jurgutis. Nesilioviau. Loju ir tiek. Žinau, kad gerai darau. Tėtis įsakė ir reikia klausyti — galvojau. Jurgutis supyko ir išvarė mane virtuvėn. Pykau ir gailėjausi, kad taip padariau, bet pagalvojęs džiaugiausi. Džiaugiausi, kad nepasidaviau ir tėtės įsakymą tesėjau.

Vakare ir vėl namuose triukšmas. Tėtis kaž kaip buvo pasižymėjęs ir žinojo, ar naudota ar ne televizija. Pasišaukė Jurgutį.

— Žiūrėjai šiandien televiziją?

— Ne...

— Au! — atsakiau.

— Sakyk teisybę? — pyko tėtis. Jurgutis tylėjo.

— Au, au, au! — sulojau kelis kartus. Tėtis, matyt, viską suprato. Dar labiau supyko. Uždraudė televiziją visai savaitei.

Labai nesmagus vakaras. Jurgutis tuoj pat nuėjo gulti, o mane, išvaręs virtuvėn, dar pridėjo:

— Gulkis ir tu... išdavikas...

Ko neapalpau išgirdęs. Visą naktį akių nesumerkiau. Visko prigalvojau. "Na kam reikėjo kištis, kur nereikia, Sargiuk?" — šnabždėjo kažkas virtuvės kampe. "Gerai, Sargiuk, gerai — taip elgiasi tikras draugas, jei nori paklydusiam padėti" — atsiliepė balsas iš palubės. Kamavaus.

Rytojaus rytą Jurgutis mokyklon išėjo nė pusryčių nevalgęs. O kai aš sprukau pro duris palydėti, atsisukęs piktai riktelėjo:

Dail. B. Vilkutaitytės - Gedvilienės piešinys

Rudenėjuočiuose Lietuvos laukuose.

— Eik namo! Nereikia! Užteko. Jau vakar įkandai. Namo! — ir treptelėjo koja. Nusiminiau. Nuleidau galvą ir dūlinau atgal. Tai jau antras kartas kaip mudu susipykstame. Atsisukau pasižiūrėti, ar jau toli Jurgutis nuėjo, ir nustebau: jis pasilenkė, čiuptelėjo akmenį ir sviedė į mane. Laimė, nepataikė. Taip suskaudo tada širdį — neapsakomai. Parėjau namo ir, pamenu, apsiverkiau...

Nieko nepadarysi. Visokių dienų gyvenime pasitaiko. Atsiguliau ant savo patalo ir galvojau: kas dabar daryt? Viskas pynėsi. Visokiausios kvailos mintys lindo galvon... Nusprendžiau iš namų išeit. Tesižino...

Apėjau kelis kartus visus kambarius, apuostinėėjau visus Jurgučio daiktus. Stabtelėjau ties knygų lentyna. AUŠRELĖ savo atspurusia nugarėle išispoksojo į mane ir tarė:

— Matai, ir tu Jurgučiu nebereikalingas...

— Au! — gyniausi.

— Nereikalingas, nereikalingas — matėm, kas čia vakar dėjosi, — įsiterpė SAULUTĖ DEBESĖLIUOSE.

— Nenusimink, Sargiuk, su teisybe daugiau laimėsi, — pridėjo PIETŲ VĖJELIS.

Nutilo. Nušlepenau seklyčion. Taip šį kambarį dabar vadina Jurgučio tėtis. Televizija. Et, kad tau šešios! Au! Au! Au! — burgzda-

mas ģēmau loti. Pajēgčiau, ī miltus sumalčiau... Kažkas sucypē jos viduj, net pagailo. O gal ji ir niekuo dēta. Juk ji tik daiktas. Tik priemonē laiku ir gražiai papramogauti. Čia Jurgučio kaltē.

Prieinu prie durų — uždarytos. Palindau po kēde ir padējau galvā ant pagalvėlės. Kur čia eisi... — pagalvojau. Kur čia geriau rasi. Gal kada nors ir Jurgutis mane supras. Pasitaiko gyvenime, kad už gera blogu atsimoka — nieko nepadarysi. Tenka laukt. Laikas viskā išlygins...

Įpilta pieno, lēkštelėje šuneliams skirta mēsytē, bet aš neliečiau nieko. Tegul žino...

Diena neapsakomai ilga. Pagaliau duryse pasisuka raktas. Atsidaro dury. Atējo mama. Kodėl ji šiandien anksčiau — nežinau. Netrukus parėjo ir Jurgutis. Pasisveikino ir nuėjo į savo kambarį. Tuoį sēdo prie knygu. Mačiau, kaip mama pasižiūrėjo pro praviras duris, bet nieko nesakē. Už valandos grįžo ir tētis. Vēl visa šeimyna namuose.

Šį vakarą niekas televizijos nežiūri. Mama su tēčiu kažko susišnabždėjo ir mama parodē į Jurgučio kambario duris.

— Prašau vakarienēs!

Jurgutis atējęs virtuvēn tarē:

— Labas vakaras.

Stebiu ir galvoju, kas čia dabar bus. Kai pradėjo pilti į lēkštes sriubā, ir man gomurį pakuteno. Žvilgterėjau į mēsytę, į pienā, bet neliečiau. Laukiu.

— Tēti, — tarē mama, — Jurgutis šiandien pusryčių nevalgē — piktas. Sargiukas, matai, taip pat nieko neēda... Pati mačiau, kaip Jurgutis Sargiukā namo vijo ir net akmeniu sviedē...

Tētis tylėjo. Jaučiau, kad jis kažko laukē.

— Jam Sargiukas nebereikalingas. Galim atiduot kam nors.

— Ne! Ne! — pašokęs tarē Jurgutis, — Sargiukas mano! Jis mano! Niekam aš jo neduosiu. — pro ašaras kalbėjo jis. Paskui prišoko prie tētės, prie mamos ir verkdamas prisizadėjo niekad daugiau nebemeluoti, gerai mokytis ir klausyt. Lukterėjęs tarē man:

— Atleisk ir tu man, Sargiuk...

Pakėlęs priglaudē savo žandą prie mano snukio.

Lyžterėjau... ir susitaikēm.

JONELIS SERGA

A. GRIGAITIS

Linksmas vieno veiksmo vaidinimas

VEIKĖJAI:

ANTANAITIENĖ — miestietė moteris,

JONELIS — jos 10 metų sūnus,

ONUTĖ — jos 9 metų duktė,

PETRELIS — kaimynų berniukas, 10 metų,

DAKTARAS.

Veiksmas vyksta Lietuvoje Nepriklausomybės laikais. Jonelio kambarys, paprastais miestieškais baldais. Jonelis guli lovoje pasienyje.

JONELIS:

A... tai gerai miegojau (Raivosi lovoj, pažiūri į laikrodį ant spintelės). Būtų jau laikas keltis. (Atsiminęs). Bet Jonelis šiandien į mokyklą neina. Taip sutarta... Sutarta su Petraičių Kęstučiu... Juk reikia gi kartą pailsėti! Pamokos ir pamokos ir daugiau nieko! Mokykloj rašomasis... arba: Antanaiti, prie lentos! Ir pasakok pamoką... Ir namie vėl tėvelis ar mamytė: vaikai, pamokas ruoškite! Ne, ne, jau perdaug!.. Aš šiandien sergu. Man skauda galvą, apsimėlęs liežuvis, apetito nėra. (Žiūri į veidrodį, iškišęs liežuvį). Liežuvis neapsimėlęs, bet tuoj jis bus apsimėlęs. (Ima dantims valyti miltelius ir trina liežuvį). Liežuvis tvarkoj. Dabar galva. (Trina galvą). Dabar ir galva karšta, paraudusi. Nėra apetito — vadinasi, nevalgyk, ką mama duos valgyti, o slapta prisikimšk iš spintelės ko nors valgomo, kad būtum sotus... Vadinasi, viskas tvarkoj: mama manęs nesugaus. Tik kad tas Petraičiukas neįkliūtų. Pradės jį liginti, ir prisipažins. O tuomet ir man gali kliūti. O, Joneli, tėčio diržas skaudus! (Tyliai atsidauro durys ir Jonelio kambarin įeina Antanaitienė).

ANTANAITIENĖ: Joneli, Joneli, kelkis! Laikas eiti mokyklon.

JONELIS: Mamute, aš negaliu...

ANTANAITIENĖ: Na, kas gi atsitiko? Gal sergi?

JONELIS: Taip, mamute, aš sergu...

- ANTANAITIENĖ: Tai dailiausia! Iš vakaro buvai visai sveikas. Matyt, nakčia būsi susirgęs. Sakyk, kas negerai?
- JONELIS: Karšta galva, liežuvis apsivėlęs, nėra apetito...
- ANTANAITIENĖ: (*Prideda ranką prie Jonelio kaktos*). Jei galva karšta, tai ją ir skauda.
- JONELIS: Ir labai, mamute, skauda. Tiesiog plyšta iš skausmo.
- ANTANAITIENĖ: (*Susirūpinusi*). O tu, mano balandėli, kad tik nebūtų smegenų uždegimas.
- JONELIS: Ne, mamute, mano smegenys dar nebus užsidegę.
- ANTANAITIENĖ: Jei galva plyšta, sakai, iš skausmo, tai visko gali būti. Gal vakar nušalai?
- JONELIS: Gal ir nušalau. Vakar su Petraičiuku ir kitais vaikais darėme lauke kūno kultūros pamokas. Žinoma, sušilom, o vėliau atšalom.
- ANTANAITIENĖ: O tos išdykavimo pamokos! Išdykaujat, išdykaujat, o paskui sergat! Parodyk liežuvį. O žmogeli, koks apsivėlęs liežuvis. Palauk, pamatuosim temperatūrą (*Antanaitienė išeina atsinešti termometro*).
- JONELIS: Jau pakliuvau. Ką dabar daryti? Juk aš temperatūros neturiu... E... palauk... Aš prakaitavau. Karštis nukrito... Tvarkoj...
- ANTANAITIENĖ: (*Ieina su termometru*). Še termometrą. Išmatuosim karštį.
- JONELIS: Bet aš, mamute, neseniai prakaitavau, karščio nebus.
- ANTANAITIENĖ: Gerai, bet vistiek pamatuok. Gal vėl pakilo. Aš tuoj atnešiu persivilkti švarius ir sausus baltinius.
- JONELIS: (*Dedasi termometrą į pažastę. Antanaitienė išeina atnešti baltinių*). Ar gali būti karščio pas sveiką?
- ANTANAITIENĖ: (*Sugrįžusi*) Na, kiek temperatūros? Duok pažiūrėsiu. Tikrai temperatūros nėra. Leisk, pakeisiu baltinius. Bet tavo marškiniai visai sausi!
- JONELIS: Kai pradėjau prakaituoti, tai aš marškinius nusivilkau.
- ANTANAITIENĖ: Tai paklodės šlapios. Reikia jas pakeisti. Bet ir paklodė sausa.
- JONELIS: Mamute, paklodę aš išdžiovinau prie lango.
- ANTANAITIENĖ: Prie atviro?
- JONELIS: Taip, mamute, prie atviro.
- ANTANAITIENĖ: O tu, vaikeli, ką tu padarei! Persišaldei! Dar gausi plaučių uždegimą.
- JONELIS: Ne, ne, mamute.
- ANTANAITIENĖ: Nekalbėk man! Reikia kviesti gydytoją. (*Išeina*).
- JONELIS: Dabar tai jau bus blogai...

Iš šiandinės pastogės kilo daugiau garsių žmonių nei iš blizgančių rūmų. Čia matome menkutę klėtėlę ant Šventosios upės kranto Anykščiuose, kur Antanas Baranauskas parašė savo gražųjį „Anykščių Šilelį“.

ANTANAITIENĖ: *(Grįžta su arbata, tešlainiais ir saldainiais).* Še, vaikel, išgerk karštos arbatos ir užkąsk truputį. Aš tuo tarpu pakviesiu gydytoją. *(Išeina).*

JONELIS: Tai prisiviriau košės. Gali tekti ir tėvelio diržo paragauti. Kvailas buvau, kad Petraičiuko paklausiau. Jisai: nebijok, nebijok, viskas bus gerai... Daktaras supras mano apsimetimą. Gėda prisipažinti... O gal kaip nors ir pro

daktarą pralysiu. (*Geria arbatą ir valgo pyragaičius*).
Įeina Onutė su Petreliu.

- ONUTĖ: Jonuk, tu dar lovoj? Aš jau seniai atsikėliau. Žiūrėk, jau nusipraususi, apsirengusi, susišukavusi, pavalgiusi, o tu...
- JONELIS: Aš sergu. Aš šiandien neisiu į mokyklą.
- PETRELIS: Na, kas atsitiko? Peršalai?
- JONELIS: Mano galva karšta, liežuvis apsivėlęs, neturiu apetito.
- PETRELIS: Parodyk liežuvį. (*Jonelis iškiša liežuvį*). Tavo liežuvis tešlainiu apsivėlęs.
- JONELIS: Ne tešlainiu, o liga.
- ONUTĖ: Ne liga, o tinginystel!
- JONELIS: Ką tu čia kalbi?
- ONUTĖ: Taip! Tu ir Petraičiukas šiandien tinginystės liga sergate.
- JONELIS: Mama geriau žino, ar aš sergu, ar nesergu. Ji sakė, kad gali būti smegenų arba plaučių uždegimas. Jei nenusimanai apie ligas, tai tylėk! Mama nuėjo net daktaro pakviesti.
- PETRELIS: Žinoma, jei jau kviečiamas daktaras, tai reikia tikėti, kad Jonelis serga.
- ONUTĖ: Ne daktaro jam reikia, o tėvelio diržo. Aš vakar girdėjau, kaip jis su Petraičiuku tarėsi neiti mokyklon ir apsimesti sergą.
- PETRELIS: Tai gal aritmetikos rašomasis šiandien, Joneli?
- ONUTĖ: Jam bus rašomasis!
- JONELIS: Tai tu, Onute, viską girdėjai, ką mudu su Petraičiuku vakar kalbėjom?
- ONUTĖ: Viską girdėjau ir viską mamai pasakysiu.
- JONELIS: Bet manai, kad mama tau taip lengvai patikės? Ji pati matė, jog mano galva buvo karšta ir liežuvis apsivėlęs.
- ONUTĖ: Tu mamą gal ir apgavai, bet daktaro tai tikrai neapgausi. Viskas išeis aikštėn.
- PETRELIS: O... matai!...
- JONELIS: Aš pražuvęs... Vaikai, imkite saldainių, tik tylėkite!
- ONUTĖ: Tu nori mus papirkti. Tu nori mamą ir mokytojus apgauti! Ne! Jei klaus, aš viską pasakysiu...
- PETRELIS: Kelkis, Joneli, ir einam mokyklon!
- JONELIS: Matot, kad jau vėlu. Nebesuspėsiu apsirengti. Tik nesa-kykit mokytojui, o tu, Onute, ir tėveliui. Po piet aš ateisiu į mokyklą, o dabar matote, kad negaliu, kad nespėsiu.
- ONUTĖ: Žiūrėk, kelkis! (*Petrelis ir Onutė išeina*).
- JONELIS: Oi, kas čia bus? Gal juodu ir tylės, bet kaip bus su dak-

taru? (*Iškišęs liežuvį, žiūri į veidrodį*). Liežuvis jau švarus. (*Ima dantų miltelius ir trina jais liežuvį. Tuo tarpu įeina daktaras ir Antanaitienė*).

DAKTARAS: Sveikas, gyvas, bičiuli. Tai, sakai, sergi?

JONELIS: Taip, pone daktare.

DAKTARAS: O kas negerai? (*Deda termometrą Jonelio pažastin*).

JONELIS: Karšta galva, apšvėlęs liežuvis, nėra apetito.

ANTANAITIENĖ: Bet tu, vaikeli, viską suvalgei, ką buvau atnešusi. Ne taip jau blogas apetitas.

JONELIS: Tai Onutė su Rudaičių Petreliu suvalgė. Aš tik arbatos gėriau.

DAKTARAS: Tai, sakai, karšta galva? Bet dabar jau atšalus.

JONELIS: Pone daktare, buvo karšta, bet kai tik mama pridėjo prie galvos savo ranką, tuojau atšalo.

ANTANAITIENĖ: Tai ačiū Dievui, smegenų uždegimo nėra.

DAKTARAS: Parodyk liežuvį (*Arbatiniu šaukšteliu gramdo Jonelio liežuvį*). Kad tavo liga, bičiuli, kvepia dantų milteliais. Gal vlei dantis?

JONELIS: Ne, pone daktare, aš apšvėlusį liežuvį gramdžiau dantims valyti šepetėliu. Nuo jo ir liežuvis dantų milteliais kvepia.

DAKTARAS: Matai, koks tu gudrus. O temperatūra?

ANTANAITIENĖ: Aš, daktare, matavau, bet karščio nebuvo. Mat, neseniai Jonelis buvo išprakaitavęs.

DAKTARAS: (*Žiūrėdamas į termometrą*). Dabar taip pat nėra karščio. Labai gerai... O dabar pasakyk man, kas labiausiai prakaitavo: nosis ar didysis dešinėsios rankos pirštas?

JONELIS: A... aš nežinau tikrai... Man rodos, nosis, pone daktare... Aš vėl pradedu prakaituoti. Man darosi karšta.

DAKTARAS: Taip, taip. Juk tu esi ligonis. Prakaitu išeis liga...

ANTANAITIENĖ: Daktare, kad tik nebūtų plaučių uždegimas, kad taip staiga kyla temperatūra. Jisai, neišmanėlis, rytą išprakaitavęs nuėjo prie atviro lango ir džiovino paklodes.

DAKTARAS: Nesirūpinkit, poniai. Ne nuo plaučių uždegimo jam kyla temperatūra.

ANTANAITIENĖ: Tai kokia liga galėtų būti?

DAKTARAS: Tuo bus viskas aišku. Pasakyk, bičiuli, ar čia tau skauda? (*Pirštais barškina krūtinę*).

JONELIS: Oi, labai skauda.

DAKTARAS: (*Paliečia Jonelio padą*). O čia skauda?

JONELIS: Pirmiau neskaudėjo, o dabar labai skauda.

DAKTARAS: Teisingai, teisingai... (*Į Antanaitienę*). Žinai, poniai, šį rytą aš buvau pakviestas pas Petraičius. Jų Kęstutis panašia

liga sirgo. Bet gavo vaistų ir labai greitai pasveiko. Manau, ir jūsų sūnus tuojau bus sveikas. Aš turiu nuo šios ligos labai gerų vaistų. Prašau, poncia, į kitą kambarį. Ten pakalbėsime apie ligą ir gydymą. (*Daktaras ir Antanaitienė išeina*).

JONELIS: Dabar tai jau tikrai pražuvau. Iš Petraičiuko daktaras viską iškvotė. Ir reikėjo man to neišmanėlio klausyti! Pats sugalvojo ir pats pirmas išsidavė. Kas man dabar daryti? Mama gal ir atleis, bet tėvelis — kietas.

ANTANAITIENĖ: (*Ieina labai rimta*). Tai, Joneli, tu norėjai mane ir mokytoją apgauti?

JONELIS: (*Verkdamas ir bučiuodamas motiną*). Mamute, aš kaltas. Dovanok. Petraičiukas pats pirmas sugalvojo šiandien mokyklon neiti. Paskui ir mane prikalbino.

ANTANAITIENĖ: Nekaltink, vaikelį, kitų, kai pats esi kaltas. Tai nepasiteisinimas. Kiekvienas turi galvoti savo protu. Pats žinai, jog tinginiauti ir apgaudinėti žmones, ypač tėvus ir mokytojus, yra didelė nedorybė.

JONELIS: Mamute, daugiau taip nedarysiu. Tai buvo pirmutinis ir bus paskutinis kartas. Tik nesakyk tėveliui.

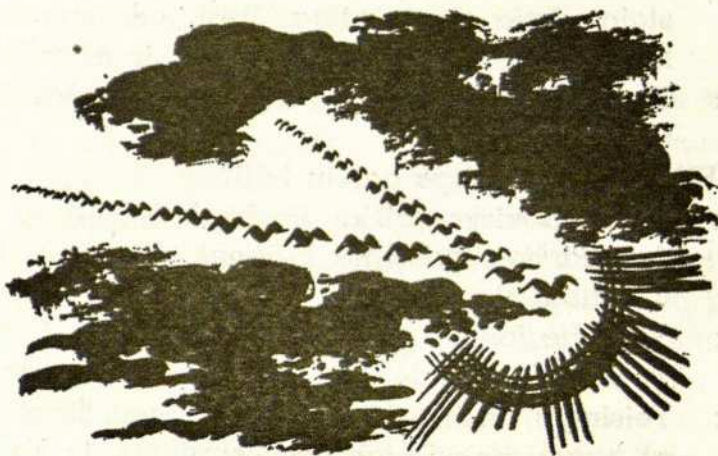
ANTANAITIENĖ: Nežinau... Na, jei prižadi būti visada geras, nesakysiu šį kartą.

JONELIS: Aš tuoj bėgu į mokyklą. Atsiprašysiu mokytoją, kad pavėlavau. (*Skubiai rengiasi, motina jam padeda*).

ANTANAITIENĖ: Atmink, vaikelį, kad tinginystė yra visų nedorybių motina, o su melagyste netoli nuvažiuosi.

JONELIS: (*Atsisveikina motiną*). Dabar visada būsiu geras ir teisingas (*Išbėga*).

Uždanga

IVYKIS SU RAŠALU

Rodos, kad Mikučio išdykavimo laikas pasibaigė. Rudenį prasidėjo mokslo metai. Po atostogų mokyti buvo labai įdomu, tiek naujų žinių mokytojas papasakodavo, kad tik galvok ir dirbk: nėra kada nė galvoti apie išdaigas.

Atšventęs savo gimimo dieną, Mikutis, eidamas į mokyklą, pasiėmė maišelį saldinių ir pyragaičių.

Mikutis negalėjo sulaukti pertraukos. Jis, atsirišęs maišelį, pradėjo valgyti pyragaitį. Tačiau mokytojas tuojau pastebėjo ir tarė:

— Mikuti, per pamoką reikia klausyti, o ne valgyti. Duok, aš tavo maišelį su saldumynais padėsiu ant spintos, kad jie nevestų tavęs į pagundą.

Vaikai pradėjo iš jo juoktis, iš visų pusių pasigirdo šnabždesys:

— Saldumynų mėgėjas! Saldumynų mėgėjas!

Mikutis, supykęs ir susigėdęs, pravirko, bet greit nusiramino.

Vėl visi, mokytojas ir mokiniai, įsitraukė į darbą.

Mikutis pastebėjo, kad mokytojas paliko prie suolo savo rodomąją lazda, o Mikučio suolas buvo netoli spintos, ant kurios gulėjo jo maišelis.

Mikutis, atsargiai paėmęs lazda ir laikydamas ją už savo nugaros, pradėjo ją ieškoti maišelio.

— Tuo aš turėsiu saldumynų, net mokytojas nepastebės, — galvojo Mikutis.

Jis jau džiaugėsi, kaip visi nustebs, kada pamatys, jog maišelio ant spintos nebėra.

Mikutis net pasilenkė arčiau prie priešaky jo sėdinčių mokinių, kad atrodytų, jog ir jis stropiai seka, ką rodo ir pasakoja mokytojas.

Pajutęs, kad jo lazda kažką užkabino ir, būdamas tikras, kad tai jo maišelis, Mikutis smarkiai ją patraukė, bet... vietoj maišelio patraukė rašalo bonką.

— Ak! — pasigirdo iš visų pusių riksmas; visi mokiniai net nuo suolų pašoko.

Vienu akimirksniu baltaplaukis Mikutis tapo tikru negriuku.

DŽIUNGLĖS

Kartą mokytojas pasakojo vaikams apie džungles, kuriose gyveno žirafų ir visų žvėrių karalius liūtas.

— Ar žinai, Mikuti, — pasilenkęs kaimynas mokinyš tarė jam į ausį: — mano dėdė kunigas turi liūto kailį.

— Ir pas mus ant sienos kabo liūto kailis. Jį tėčio draugas atvežė iš Afrikos ir mums padovanojo.

— Tai puiku, mes padarysime džungles.

Kitą dieną Mikutis ir jo suolo kaimynas Rimas slapta atsinešė iš namų liūtų kailius. Jie nuėjo į mokyklos sodą ir norėjo išgązdinti savo draugus.

Staiga už medžio jie pamatė tigrą. Iš baimės vos neparkrito ant žemės. Mikutis jau norėjo bėgti.

— Palauk, — tarė Rimas: — Juk mokytojas pasakojo, kad liūtas žvėrių karalius, ir visi žvėrys jo bijo. Apsirenkime kailiais ir sustaukime, kaip tikri liūtai.

Vienu akimirksniu berniukai apsidengė kailiais ir sustaugė:

— U-ū-ū-!

Tigras sustojo ir beveik nusigandęs į juos pažiūrėjo.

— Jis tuojau pabėgs, — drąsino Rimas Mikutį: — Dar truputį labiau pastaugsime.

Tuomet tigras atsistojo ant paskutinių kojų, ištiesė priekines ir artinosi prie berniukų.

Iš tigro nasrų pasirodė pažįstamas veidas.

— Petriuk! Petriuk! — suriko Mikutis, pažinęs savo geriausį draugą.

Pametę liūtų kailius, jie nubėgo prie Petruko šaukdami:

— Dabar mes visi trys padarysime tikras džungles!

PETELIŠKĖS MIRTIS

SONĖ ROŽYTĖ

Žalias lapas prie lapo
Prisiglausdamas šnera,
Baltame dobilėly
Plazda bitė gintaro.

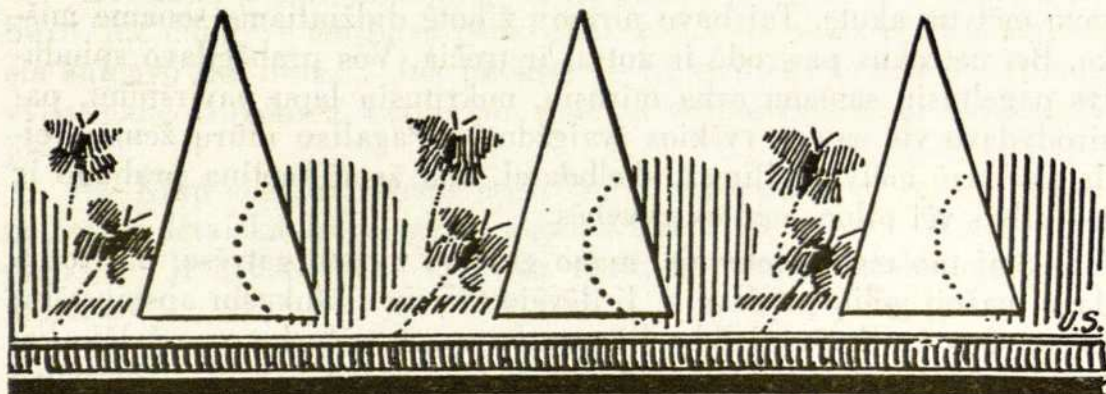
Erškėtrožė į saulę
Medaus taurę iškėlė,
Spinduliai bėginėja
Gintariname smėly.

Smėlyje prisišokę,
Po lapus prisisupę,
Spinduliai išsitiesę
Kojas vilgo po upę.

Paupy suskambėjo
Skambalėliai išblyškę:
Erškėtrožėn įkliudė
Sparnelius peteliškė.

“Juoda saulė po dangų,
Juodos gėlės po žemę;
Sparnelius susiglausiu,
Nes sutemo, sutemo.”

Taip vidurdienį šviesų
Naktis širdin išmigo
Ir ant rausvo lapelio
Peteliškė užmigo.

MAŽOJI GĖLIŲ PARDAVĖJA

H. MUŠINSKIENĖ

Čia noriu papasakoti jums apie vieną pavasarį Lietuvoje. Tai buvo anais gražiaisiais laisvės laikais.

Pagaliau pro vėjo genamus žemus debesis prasiveržė pirmieji šilti saulės spinduliai. Jie susmigo auksinėms strėlėmis žemėn ir — žemė atsiduso. Sublizgėjo vandens balutės, pajuodo ir praskydo žie-mos patalai. Atskrido pirmieji varnėnai. Ištiesę į saulę savo žalsvus pagurklius, jie sveikino iš tolo ateinantį pavasarį, jo pirmuosius dvel-kimus. Linksmi siūbavo nuogos medžių šakos, prabudusios iš žie-mos sustingimo, brandindamos pumpurėlius, žirginėlius, pirmuosius žiedelius.

Miškai ošė modami skarotomis šakomis, linguodami vešliomis spygliuotomis viršūnėmis. Iš po storos sniego plutos veržėsi linksmi čiurlendami skaidrūs upeliukai, tarsi prausdami prabudusios motinos veidą.

Saulės spinduliai vis dažniau ir vis drąsiau prasiverždavo pro siūbuojančias šakas, jie meiliai glaudėsi prie medžių kamienų, sam-notų kalvelių ir žadino, kas gyvą, nubusti.

Štai, tarp pajuodusių ir pūvančių pernykščių lapų prasimušė kuklus pumpurėlis. Pasistiepęs ant savo liaunučio stiebelio tiesėsi į saulę ir, kai prabėgdamas auksinis spindulys jį pabučiavo, atmerkė savo mėlyną akutę. Tai buvo pirmoji žibutė didžiuliame sename miške. Bet netrukus pasirodė ir antra, ir trečia. Vos prabėgdavo spindu-lys pageltusių samanų arba mirusių, nukritusių lapų paviršiumi, pa-sirodydavo vis naujos ryškios žvaigždutės. Pagaliau niūrų žemės vei-dą padengė mėlynai kilimai, skelbdami, kad žemė motina prabudo ir jos sultys vėl pilnos naujos gyvybės.

Štai tuo metu Lietuvoje, mano gimtojo miesto gatvėse, pasirody-davo mažoji gėlių pardavėja. Ji dėvėjo tamsiu išblukusiu apsiaustėliu su nutrinta kailine apikakle. Plonos, basos, pamėlusios nuo šalčio ko-jytės — įkištos į per didelius brolio batelius. Ant galvos — bespalvė

skarytė, pasmakrėje parišta, iš po jos išsmukusios dvi plonos linų spalvos kasos, surištos batų virvute. Ji eidavo šaligatviais, kaukšėdama sunkiais užkulniais, pakėlusį siaurą, pablyškusį veidelį į praeivius. Žiūrėdama didelėmis rimbomis akimis kalbindavo:

— Ponas, pirkite gėlių panelei...

Siaurutėse rankutėse ji laikė emaliuotą dubenėlį, kuriame, dailiomis puokštelėmis surištos, glaudėsi ryškiai mėlynos miškų žibutės.

Kas gi galėjo atsakyti tokiam pavasario šaukliui? Jei koks susirūpinęs praeivis neigiamai ir numodavo ranka, tai ji žinojo, kad, štai, ten ateinanti daili panelė tikrai pirsks gėlių. Juk jos taip tiks prie naujo šviesaus pavasarinio apsiausto ir dailios skrybėlaitės, puošiančios jauną rožinį veidą!

— Panele, pirkite gėlių! Tik dvidešimt centų...

Aš sustoju, pažiūriu į ją, į žibutes, ir šypsena, panaši į šiltą spindulį, perbėga mano lūpomis.

— Kokios gražios gėlės! Kur jas surinkai, mažyte?

— Miške, panele!

— O ką gi veiksi su tiek daug litų, kai visas gėles išparduosi? — klausiu rinkdamosi vieną po kitos puokšteles.

— Nusipirksiu naują sąsiuvinį ir spalvotą pieštuką mokyklai.

— Tai tu — mokinukė. O kada suspėji ir mokytis ir gėles rinkti?

— Grįžusi iš mokyklos bėgu su kitais vaikais į mišką, o po to ateinu štai čia. Aš taip mėgstu mokytis ir piešti, — tęsė užsisvajodama mažytė, — aš norėčiau nupiešti kada nors tą puikų mišką su žydinčiomis žibutėmis...

Kai pažvelgiau į ją, sutikau tokias pavasariu spindinčias mėlynas akis, taip panašias į tas, kurias mergytė laikė saujelėje.

Nupirkau beveik visas jos gėles ir padaviau mergytei pinigus — neskaičiuodama. Mergytė nusišypsojo, suspaudė litus saujoje, tūptelėjusi padėkojo.

Bet kada ji ėmė skaičiuoti tik ką gautus pinigus, ji išsigando. Jų buvo tiek daug — ten buvo penki litai, o juk jos visos gėlės daugiausia kainavo tris litus... “Juk puokštė — tik dvidešimts centų!” Ji ėmė vytis mane šaukdama, bet aš jau sėdėjau vežiko ratuose ir išnykau iš jos akių.

— Kaip negerai. Panelė apsiriko. Ji nepaskaičiavo gerai... mąstė mažoji ir lėtai kaukšeno gatve atgal. Dubenėlyje tebuvo likusios trys puokštės. Ji atsisėdo ant vaistinės slenksčio, saulės atokaitoje, susimąstiusi.

— Čia gal dar pamatysiu grįžtančią tą panelę ir grąžinsiu jai pinigus...

Ir laikė ji juos atskirai susukusi į skudurėlį.

Bet atėjo vakaras. Panelė nepasirodė. Mažoji grįžo sunkia širdele namo, nors kišenėje jau buvo pinigų ir sąsiuviniams ir pieštukams.

Kai po kelių dienų ėjau ta pačia gatve, pamačiau ją vėl tupinčią saulės atokaitoje su pilnu dubinėliu žibučių ir rimtai stebinčią praeivius. Prisiartinau.

— Panelė, — sušuko mažoji pašokdama ir visa nuraudusi, — panele, jūs aną dieną man davėt perdaug pinigų. Štai graža. — Ji rūpestingai išvyniojo tris litus iš skudurėlio ir ištiesė juos man.

— Mažyte mano, man nereikalinga graža. Nusipirk daug pieštukų ir vaizduok visomis spalvomis prabundantį pavasario mišką.

— Bet panelė...

— Ne — bet, bet — taip. O dabar duok man dar kelias puokšteles už litą.

Ji atskaitė penkias puokšteles ir norėjo dar kelias pridėti. Nepriėmiau daugiau.

— Tu juk sakei, kad dvidešimts centų kiekviena. Štai — penkios, štai — litas. Užtenka. Atsimink, kad nusipirktum pieštukų... — pasilenkiau ir pabučiavau jos protingą kaktą. Ji man pasiuntė pilną padėkos žvilgsnį.

Ir šiandieną kas gali jį užmiršti, tokį tyrą, pavasariu dvelkiantį, susiliejusį su žibučių mėlynais žiedeliais? Kas gali neprisiminti visų tų mažųjų gėlių pardavėjų, kurių troškimai veržėsi į saulę, kaip varnėno giesmė? O jos buvo taip panašios į tą pirmąjį žibutės pumpurėlį, tiesėsi į saulę ant savo liauno stiebelio tarp pilkų kasdienybės susirietusių lapų, kuriais mes žengiame...

RUDENĖJA

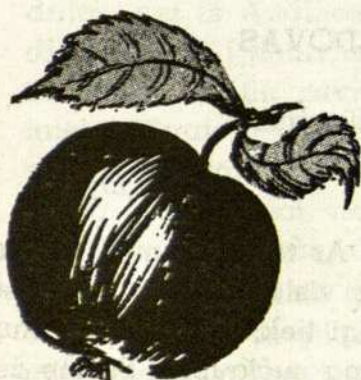
ZIGMAS GAVELIS

Vysta gėlės. Rudenėja.
Krinta lapai. Na ir kas?
Lai paūkaus šiaurys vėjas
Po apnuogintas šakas.

Lai šokdins lapus per griovį
Ir vaikysis po lankas.
Medžiai pumpurus sukrovė,
Gėlės sėklas. Na ir kas?

Te pagainios debesėlių,
Te pravirdys. Na ir kas?
Iš lašelių snaigių gėlės
Pridengs žemę ir šakas.

PRIEŽODŽIAI

Kaip pasiklosi, taip išsimiegosi.
Viena bėda — ne bėda, kaip de-
vynios susėda, visai žmogų
suėda.
Pats muša, pats rėkia.
Juoda duona ne badas.
Stori marškiniai ne nuogalė.
Kad kiaulė ragus turėtų, visą pa-
saulį išbadytų.
Neperšokęs per griovį nesakyk:
op!
Negirk dienos be vakaro.
Nespiauk į vandenį, kad nereiktų
atsigert.
Nekask kitam duobės, pats įkrisi.
Aklas aklą netoli tenuves.
Lazda turi du galus.
Vienam Dievas duoda nueinant,
kitam pareinant.

Nesidžiauk radęs, nenuliusk pa-
metęs.
Varnas varnui akies nekirs.
Ranka ranką mazgoja.
Nedvės pelė ant aruodo.
Tinginys greičiau patrūksta.
Teisingas kaip žydo bezmėnas.
Nei prie tanciaus, nei prie ražan-
čiaus.
Ant kumpos liepos visos ožkos
lipa.
Ir pelė savo urve drąsi.
Ne ėdžios eina prie arklio, bet ark-
lys prie ėdžių.
Pagyrų puodas niekad netaukuo-
tas.
Gera prekė pati save giria.
Gera audėja ir tvoroje išaudžia.
*Surinkta mergaičių bendrabuty
Putnam, Conn.*

Tokia buvo LIETUVA

VACLOVAS ČIŽIŪNAS

VYTAUTAS — LIETUVOS VALDOVAS

Vytautas antrą kartą pas kryžiuočius

Tęsinys

— Taip, vyktų. Gal ir vyks visai netrukus. Ar tektų mums kuriems likti Gardine ir laikytis pilyje, ar apleisti ją ir visiems vykti kartu su kunigaikščiu, nieko tikra tuo tarpu nežinau. Taigi tiek, bičiuli, naujienų. Būk viskam pasiruošęs ir laikyk tuo tarpu burną sučiauptą. Eisime žemyn, juk poilsio visvien reikia, kad ir kaip graži naktis būtų.

Abu nusileido laiptais žemyn. Zubrys palinkėjo draugui labos nakties ir nuėjo jieskoti atleisto poilsui sargybinio.

Netrukus įvyko tai, apie ką kalbėjo du bajorai Gardino pilies vartų bokšte: kunigaikštis Vytautas susitarė su Kryžiuočių Ordinu dėl prieglaudos ir pagalbos.

Kryžiuočių didysis magistras, norėdamas ir toliau silpninti savitarpio kovomis Lietuvą, pažadėjo Vytautui paramą. Tik šį kartą iš Vytauto buvo pareikalauta žymiai daugiau, negu pirmą kartą jam atsidūrus pas kryžiuočius. Vytautas turėjo pasiūsti Ordinui savo patikimiausius žmones įkaitais: brolių Žygimantą (Zigmantą) su sūnumi Mykolu, seserį Ringailę ir apie šimtą žymiausių savo bajorų. Kai Jogaila su broliu Skirgaila jau aiškiai žinojo Vytauto ketinimus ir pradėjo ginkluotus žygius prieš jį, Vytautas nebeišsilaikė ir Gardine. Kartu su savo šeima ir visais artimaisiais pasitraukė iš Gardino, palikęs ten nedidelę įgulą, ir išvyko į Prūsus. Atsidūręs Ordino žemėje, Vytautas turėjo pasirašyti raštą, kuriuo pasižada laikytis savo pirmojo susitarimo su Ordinui: atgavęs tėvo Kęstučio valdytas žemes, Vytautas turėjo būti Ordino vasalu (pavaldiniu). Be to, Vytautas tame rašte atidavė kryžiuočiams Žemaičius iki pat Nevėžio upės (Iš Jogailos kryžiuočiai buvo išgavę Žemaičius iki Dubysos).

Daug karčių valandų pergyveno Vytautas, atsidūręs pakartotinėje kryžiuočių globoje. Visus atvykusius lietuvius įkaitus kryžiuočiai pasiskirstė po įvairias pilies, kad jie negautų susisiekti ir tartis savitarpėje. Kai Kryžiuočių Ordinas paskelbė karą Lietuvai, iš įvairių kraštų ėmė rinktis kariai — talkininkai. Kryžiuočiai, įsibrovę į Lietuvą, pasiekė Kernavę ir ją sudegino, paskui patraukė iki Maišiagalos, sugriovė pilį ir iš plačios apylinkės išsivedė į Prūsus apie 3,000 belaisvių.

Jogaila, norėdamas padėti broliui Skirgailai gintis nuo užpuolikų, atsiuntė būrį lenkų karių, kuriems buvo pavesta ginti žemutinę Vilniaus pilį. Kryžiuočiai, matydami Jogailos pasirengimus kovoti, dar uoliau kvietė talkininkus iš visos Europos. Atvyko jų daug iš Prancūzijos, Flandrijos, net iš Anglijos. Visi šie kariai rinkosi kryžiuočių pilyse ir išdėdžiai žiūrėjo į lietuvius Vytauto karius. Kas gi buvo šie krikščionims riteriams? Tai tik savitarpėje besipešą pagony, kurių negalima buvo laikyti tikrais ginklo draugais. Tad Vytauto kariai telkėsi atskirose nuo vokiečių ir kitų Ordino karių rinkimosi vietose. Rinkosi Vytautui į pagalbą ir žemaičiai, nekentę Jogailos ir menkai nusimanę apie Vytauto sutartį su Kryžiuočių Ordinu.

Pagaliau didelė talkininkų kariuomenė patraukė laivais Nemunu ir Nerimi į Lietuvos gilumą. Pasiekę Vilnių, sąjungininkai apgulė žemutinę pilį. Mėdinė pilies dalis neišlaikė puolimų ir pasidavė. Mūrinė pilis narsiai gynėsi. Daug žuvo Vilniaus gynėjų, jų tarpe ir Jogailos brolis Karigaila. Tačiau ir puolėjų žuvo daugybė. Čia padėjo galvą ir Vytauto brolis Tautvilas, puldamas su žemaičiais mūrinę pilį. Neįstengę šios pilies paimti, nors ir stipriai ją daužę patrankomis bei puolę rankiniais gink-

Kryžiuočiai. Dail. P. Osmolskio piešinys

lais, kryžiuočiai ir jų talkininkai pasitraukė atgal į Prūsus. Vytautas su savaisiais pasitraukė į Žemaičius.

Netrukus iš Maskvos atvyko pas Vytautą pasiuntiniai, kuriems buvo pavesta parvežti Maskvos kunigaikščiui Vasyliui nuotaką, Vytauto dukterį Sofiją. Vytautas ją išleido labai iškilmingai. Sofija su savo palydovais išplaukė laivu iš Dancigo į Rygą, iš kur per Pskovą ir Didįjį Naugardą nuvyko į Maskvą. Ten įvyko iškilmingos Vosyliaus ir Sofijos vestuvės.

Tuo tarpu Vytautas su savo artimaisiais buvo kryžiuočių apgyvendintas jų pastatytoje prie pat Kauno Rittersverderio pilyje. Čia Vytautas rinko jėgas karui su Jogaila. Rinkosi talkon Vytautui pabėgėliai iš Skirgailos valdomos Lietuvos, taip pat rinkosi ir žemaičiai, pratę gerbti Kęstučio atminimą ir laikyti jo sūnų Vytautą savo globėju.

Karas su Skirgaila pradžioje nesisekė. Net Gardiną, kuriame buvo kryžiuočių įgula, Skirgaila užėmė. Tačiau nei Skirgaila, nei Jogaila nesijautė laisvais Lietuvos valdovais. Lietuviai nekenė atsiųstųjų iš Lenkijos kariuomenės būrių. Kai Vytautas su kryžiuočiais apgulė Gardiną, tai lietuviškoji pilies sargyba atsisakė gintis. Kelioliką lenkų, čia Jogailos pagalbon atsiųstų, uždarė vienuose namuose, o pilį atidavė Vytautui.

Kai Vytautas su kryžiuočiais nuolat puldinėjo Trakus ir Vilniaus apylinkes, Jogaila suprato, kad ir su kitomis pilimis gali tas pat atsitikti. Jei kartą Vytautas užimtų Vilnių, tai jis ten įsitvirtintų taip, kad Jogaila visiems laikams netektų valdžios Lieuvoje.

PUSBROLIŲ SUSITAIKINIMAS

Karas tarp abiejų pusbrolių, Kęstutaičio ir Algirdaičio, buvo labai žalingas Lietuvai. Kraštas buvo baisiai naikinamas, laukai nespėjami gerai įdirbti ir užsėti, todėl greitai kilo žmonėse badas ir ligos. Bet ir Lenkijoje buvo neramu dėl karo. Lenkų ponų tarpe kilo nepasitenkinimas, kad šiame kare nereikalingai eikvojamos lenkų jėgos. Pradėta įkalbinėti Jogailą, kad pačiam valdyti Lietuvą iš tolo yra begalo sunku, o brolis Skirgaila esąs netikęs vietininko pareigoms. Pats Jogaila ir jo patarėjai dar kartą suprato, kad Lietuvos reikalai tik tada pasitaisy, kai bus baigtas karas su Vytautu ir kryžiuočiais. Suprato jie ir tai, kad Lietuvos valdytoju ir tvarkytoju turi tapti Vytautas, kuriam užėmus valdžią Vilniuje nutrūktų visi nesusipratimai, vaidai ir karai. Be to, pasidarė jiems aišku ir tai, kad tik Vytautas savo geležine valia ir gabumais gali išvairuoti Lietuvą iš jos nelaimių ir pavojų.

Jogaila pasiuntė pas Ordino valdžią jauną Mozūrų kunigaikštį Henriką, kuris karaliaus vardu turėjo atlankyti Ordino viršininkus, tartis

KATINUKAS

J. GERDVILIENĖ

Pasakysiu pasakėlę
Apie rainą katinėlį,
Nes kitokios nežinau,
Nors penkių metelių jau.

Aš turėjau katinuką
Tokį rainą nediduką.
Mamutytė kieme rado,
Kai kentėjo jis nuo bado.

Aš mylėjau jį labai
Ir paglosčiau jį dažnai,
Net dainuoti mokinau,
Bet jis rėkė tik: "miau, miau"!...

Kai truputį paūgėjo,
Peles gaudyti pradėjo:
— Tu jau didis,—jam tariau,
Neik ant kelių man daugiau.

su jais dėl taikos. Ordino valdžia leido jam atlankyti ir Vytautą. Tris savaites viešėdamas pas Vytautą, Henrikas išimylėjo jo seserį Ringailę ir prašė Vytautą leisti ją vesti. Netrukus įvyko vestuvės. Po vestuvių Henrikas su žmona grįžo į Lenkiją ir kartu parvežė ir Vytauto sutikimą taikytis su Jogaila.

Kryžiuočiai vis dar nieku neįtarė Vytauto. Tačiau šis jau pamažu pradėjo rengtis kelionei į laisvą Lietuvą. Nesunku jam buvo atsiskirti su Ordinu: beveik visus savo įkaitus buvo įvairiomis progomis surinkęs pas save. Tik brolis Žygimantas ir keletas bajorų tebebuvo Ordino sostinėje Marienburge. Kai jau viskas buvo sutarta su kitais slaptais Jogailos pasiuntiniais, Vytautas staiga sudegino savo gyvenamąjį Rittersverderį ir išžygiavo su savaisiais į Gardiną. Pakeliui sudegino dar porą kryžiuočių pilių netoli Gardino. Sustiprinęs Gardino pilį, Vytautas apsigyveno čia ir laukė pasimatymo su Jogaila.

(Bus daugiau)

VILNIUS

AUDRONĖ KUOLAITĖ, 11 m.

Tai Vilniaus miestas išaugo tarp kalnų,
Seniai — nuo Gedimino dar laikų.
Ilgai išstovėjo, stovės visados,
Lietuvą, mūsų tėvynę, globos.

Per pūgą, per lietų, per sniegą stovėjo:
Mūsų tėvynei lyg saulė žibėjo.
Daugel karų su Maskva jis turėjo
Ir Vytauto Didžiojo garbę regėjo.

SLIBINŲ KAIMAS

JŪRA GAILIUŠYTĖ

Vilkaviškio apskrityje, Kybartų valsčiuje, prie pat Vokietijos sienos, kuria eina Širvintos upė, yra Slibinų kaimas. Į Kybartus yra devyni kilometrai, o į Kudirkos Naumiestį — šeši kilometrai. Slibinų laukai susieina su Šūkelių ir Lauckaimio kaimų laukais. Iš viso kaimo — 25 sodybos, išsimėčiusios viensėdžiais.

Slibinų kaimas yra mano mamytės tėviškė. Dėl to ir sumaniau apie juos truputį papasakoti.

Gilioje senovėje toje vietoje buvo neišbrendami miškai, balos ir liūnai, kur žmogus negalėjęs nė kojos įkelti. Ten šliaužioję visokių gyvūnų, kuriems ir vardo žmonės neturėję. Baisiausi buvę panašūs į gyvates ar dar kitokias pabaisas ir žmonėms buvę labai pavojingi. Juos žmonės ir praminę slibiniais. Ilgainiui ir ta vieta tuo vardu pradėta vadinti.

Vėliau, kai atsirado daugiau žmonių, pradėta kirsti miškai, jų vietose dygo naujos sodybos, išaugo kaimai. Išnyko ir Slibinų miškas, o jo vietoje įsikūrė kaimas. Bet Slibinų vardas ir toliau pasiliko.

Mamytė pasakoja, kad jų kaimas turėjo labai gerų durpių. Kasant durpes, užtikdavę didžiulių kelmų, kurių net penki vyrai negalėdavę ant kranto iškelti, o pačios durpės buvusios grynios, be pelėsių, kietos kaip akmeninė anglis. Žmonės jas vadino dzindra. Net kitų kaimų ūkininkai prisiprašydavę pasikasti durpių iš Slibinų durpyno.

Šis pasienio kaimas buvo svarbus spaudos draudimo laikais. Čia per sieną buvo pergabenta daug laikraščių, maldaknygių ir kitokios draudžiamosios lietuviškos literatūros. Beveik kiekvienas pasienio ūkininkas buvo kartu ir knygnešys. Mano senelis šitoje srityje yra daug nuveikęs. Nekartą buvo suimtas ir į kalėjimą pasodintas. Dar ir dabar mano mamytė kaip didžiausią relikviją saugoja maldaknygę, išleistą Tilžėje Otto Mauderodės knygyno. Tai "Garbė Dievui ant auksžemės ir szlovė Szvencz. Panai Maryjai ant žemės". Ši maldaknygė mano senelio rankomis pergabenta.

Iš šio kaimo yra kilusių ir mokytų Lietuvos žmonių. Bene žymiausias jų bus medicinos gydytojas ir blaivybės platintojas prof. dr. Juozas Bagdonas - Bagdonavičius, mano senelio brolis.

Ilgus metus ramios Slibinų kaimo sodybos stovėjo ant lietuviškos žemės. Mano mamytės tėviškėje augo du dideli šimtamečiai beržai, toki aukšti, kad atrodė lyg iki dangaus išaugę. Ir toli jie buvo matyti. Už keliolikos kilometrų matei, į juos žiūrėdamas, ties kur yra Slibinų kaimas. Pavasarį iš beržų prisileisdavom skanios sulos.

KIŠKIAI

RŪTA RUZGAITĖ

Vieną kartą miške gyveno kiškiai. Visi buvo linksmi, nes jie žinojo, kad rytoj statysis namą. Visi šokinėjo, žaidė ir visokius pagaliukus nešiojo. Kai rytojus atėjo, jie pradėjo statyti namą.

Vieną kartą kiškiukai išėjo į lauką pažaisti ir kopūstų pasirinkti. Susitikę kitą kiškį ir sako:

— Iš kur tu atėjai?

Kiškis atsakė:

— Iš miško. Pasimečiau nuo savo tėvelių ir negaliu rasti namų.

Parsivedė kiškučiai paklydėlį namo. Pavalgydino, pavaišino, kiek tik galėjo, ir išsivedė atgal į mišką. Gi žiūri — priešais ateina kiti kiškiai.

— Tai mano tėveliai, — tarė svečias.

Jie atidavė kiškutį tėveliams.

Ruduo jau apnuogino
medžių šakas . .

VAŽIUOJAME Į KANADĄ

VAIDOTAS BAIPŠYS

Seniai laukiau tos dienos, kada galėsime važiuoti į Kanadą. Kai prasidėjo tėveliams atostogos, pagaliau išsiruošėme į kelionę. Daiktus jau buvome susidėję iš vakaro. Atsikėlėme, kai tik švito. Aš vikriai apsirengiau. Papusryčiavom, atsisveikinom su šeimininke ir sėdome į automobilį.

Po kelių valandų buvome išvažiavę iš Čikagos. Pro automobilio langus buvo matyti platūs laukai. Vienoje vietoje buvo taisomas kelias. Čia pravažiuojančios mašinos kėlė dulkių debesis. Pravažiavo-

me keletą miestelių. Žiūrėjome į žemėlapi ir stebėjome vietas, pro kurias važiovome. Po kiek laiko sustojome miške. Čia pailsėjome ir užkandę važiovome toliau.

Detroite sustojome pas pažįstamus. Prabuvome visą dieną. Vakare išėjome apžiūrėti miesto. Atrodė čia kitaip negu Čikagoje. Nepastebėjau čia tokių valkatų, kaip mūsų mieste, ir kino teatrui atrodė čia gražesni.

Kitą dieną, tuojau po pusryčių, per Detroito tiltą įvažiovome į Kanadą. Tiltas buvo labai aukštas ir ilgas. Kanadoje kelionė buvo panaši kaip ir Amerikoje. Kelias ėjo laukais. Artinomės prie Hamiltono. Miestas yra tarp miškais apaugusių kelių kalnų, tai įvažiuodami matėme tik dalį miesto.

Netrukus susiradome vietą, kur gyveno mano dėdė. Jo namas didelis ir gražus. Dėdė mus džiaugdamasis pasitiko. Kitą dieną jis mane labai apdovanojo: nupirko naujus batus, padovanojo savo šratinį šautuvą, kuris man nepaprastai patiko, davė prožektorių, foto aparatą, laikrodį ir daug kitų dalykų. Žodžiu, visai netikėtai pasidariau labai turtingas.

Hamiltonas man patiko. Miestas nedidelis, neturi labai aukštų namų, bet yra gražus. Kitą dieną dar nuvažiovome pažiūrėti į Torontą. Aplankėme pažįstamus ir grįžome atgal tik vakare. Torontas taip pat gražus, bet jau didesnis už Hamiltoną.

Rytą atsikėlęs išėjau pasivaikščioti į miestą. Bevaikščiodamas suskaičiau apie trisdešimt voverių, šokinėjančių medžiuose. Tą dieną dar nutarėme nuvažiuoti į Niagarą. Pakeliui dar sustojome Lietuvos studentų skautų stovykloje.

Niagaroje visus traukia savo įdomumu milžiniški kriokliai. Nuo krioklio putų sušlapome kaip nuo lietaus. Vaizdas buvo labai gražus. Milžiniškas kiekis vandens krito žemyn, keldamas didelį ūžesį. Krioklio vanduo buvo baltas ir putotas. Mama ir tėtis krioklio atsiminimui nusipirko keletą paveiksliukų ir peleninę, kurioje buvo įspausta "Niagara Falls".

Pasigrožėję tuo gamtos stebuklu — kriokliais, vėl grįžome į Hamiltoną. Sekančią dieną jau turėjome grįžti namo. Atsisveikinome su dėde ir vėl grįžome į Čikagą. Liko tik gražūs vaizdai atmintyje ir malonūs kelionės prisiminimai.

KULTŪROS ŽINIOS

VOKIETIJOJE

Vokietijoje šiuo metu dar yra apie 1,500 lietuvių vaikų. Bet jų tik apie 500 mokosi lietuviškai. Veikia 20 vargo mokyklų, kurias lanko apie 340 vaikų. Vasario 16 gimnaziją lanko per 160 mokinių.

SALEZIEČIŲ GIMNAZIJA

Jo keleri metai, kaip Italijoje veikia saleziečių lietuviška gimnazija. Joje mokosi per 50 lietuvių berniukų, susirinkusių daugiausia iš Vokietijos, dalis iš Anglijos, taip pat yra atvykusių iš Pietų Amerikos ir net JAV. Visi dalykai mokomi lietuviškai, laikantis Italijos mokyklų programų. Sustiprintas svetimųjų kalbų dėstymas. Daugumas mokytojų — lietuviai saleziečiai, talkina tik keletas kitataučių, kurie taip pat pramokę lietuviškai. Prie gimnazijos galima išmokyti spaustuves darbo ir kitų amatų. Mokiniai auklėjami lietuviškoje ir katalikiškoje dvasioje. Pašaukimo klausimas paliekamas vėlesniam laikui, kai moki-

niai užaugs ir galės patys apsispręsti, kokią luomą pasirenka. Taigi ši gimnazija nėra tik kandidatų į vienuolius ruošimo įstaiga.

Apie šios gimnazijos lietuvišką dvasią štai kaip gražiai rašo vienas liudytojas, pats savo akimis matęs jos gražius parengimus: "Reikia savo akimis pamatyti, kaip jie entuziastiškai parengia lietuviškas šventes ir minėjimus, kur jie patys vaidina partizanus lietuviškuose miškuose, deklamuoja Maironį, dainuoja partizanų dainas, įrenigia Karo Muziejaus sodelį su žuvusiems paminklu ir Nežinomojo Kareivio kapu bei liepsnojančiu aukuru, šoka tautinius šokius, pučia lietuvišką dainelę dūdų orkestre. Kiek į visą tai įdedama jaunoliško entuziazmo, meilės ir darbo. Su koku pasididžiavimu jie apsirėdę tautiniais drabužiais rodosi televizijoje ir demonstruoja mažą jauną Lietuvą Romos ar Tu-

M. K. Čiurlionio paveikslas: Šaulys

rino gatvėse... Saleziečių gimnazija yra puiki gilaus patriotizmo ir lietuviškos dvasios mokykla, verta visų šiltos paramos ir atjautimo."

PAŠVENTINTA PUTNAMO ŠVENTOVĖ

Rugpiūčio 21 dieną iškilmingai vietos vyskupo pašventinta ką tik baigta statyti Nekalto Prasidėjimo Seselių koplyčia Putname, Conn. Tai yra žymus įvykis Amerikos lietuvių kultūriniame ir religiniame gyvenime. Žinome, kad Putnamo seselių globoje kasmet vasarą stovyklauja per šimtą lietuvių, kad čia yra nuolatinis moksleivių ir studentų bendrabutis, kad čia randa prieglaudą skautų ir ateitininkų stovyklos. Tačiau iki šiol neturėta bažnyčios, kurioje būtų galima tikrai susikaupti. Dabar pašventintoji koplyčia yra tikra šventovė, lietuvių inžinierių pastatyta ir lietuvių dailininkų išpuošta. Dešimtis vitražų vaizduoja stebuklinguosius Marijos paveikslus Lie-

tuvoje: Pažaislio, Žemaičių Kalvarijos, Šiluvos, Krekenavos, Aušros Vartų, Trakų, Pivašiūnų, Kazokiškio, Šv. Jono bažn. Vilniuje. Trys altoriai ir visos šventovės vidus yra gražiai suderinti su koplyčios stiliumi ir vitražais.

Šios šventovės projektą padarė inž. K. Krikščiukaitis, statybą vykdė J. Augustinavičius ir I. Malinauskas. Dailės darbus atliko dail. K. Varnelis ir dail. J. Daugvila.

MIRĖ DAIL. P. KIAULĖNAS

Rugpiūčio 15 d. New Yorke po sunkios ligos mirė žymus mūsų dailininkas ir architektas Petras Kiaulėnas. Jo tapybos darbus labai palankiai vertino prancūzų ir amerikiečių meno kritikai. Jo paveikslai pasižymi nauju spalvų pajautimu.

LIETUVIŲ DIENOS

yra tikrai puikus lietuviškos kultūros žurnalas, išeinąs kas mėnesį Los Angeles, Kalifornijoje. Rugsėjo mėnesio numeris redaguotas Bernardo Brazdžionio. Daugybė puošnių nuotraukų iš lietuvių kultūrinio ir bendruomeninio gyvenimo. Žurnalas tinka parodyti ir kitataučiams, nes paveikslų kalba suprantama ir lietuvių kalbos nemokantiems (parašai po paveikslais lietuvių ir anglų kalbomis). Straipsniai ir straipsneliai neilgi, bet įdomiai parašyti. Adresas: 9204 So. Broadway, Los Angeles 3, California.

TRUPUTĮ PAGALVOK

NR. 7 UŽDAVINIŲ ATSAKYMAI

I. Į langelius įrašę raides, gauname šiuos žodžius: 1 Vaičiūnienė, 2 Vilkaviškis, 3 Venta, 4 Vytis, 5 Vilijampolė, 6 Vabalninkas, 7 Veliuona, 8 Vytautas.

II. Brūkšnelių vietoje įrašę raides, gauname šiuos atsakymus: *Statmenai* — *Kiprijonas Juozas Zabitis Nezabitauskas. Gulsčiai*: I Karuža, 2 Ivinskis, 3 Pabrėža, 4 Rimydis, 5 Inčiūra, 6 Jonikas, 7 Orintaitė, 8 Niliūnas, 9 Ališas, 10 Santvaras; 11 Jirkus, 12 Upės, 13 Oremus, 14 Zupka, 15 Arminas, 16 Steponaitis; 17 Zigmas Gėlė, 18 Anglickis, 19 Bradūnas, 20 Ilgesys, 21 Tyruolis, 22 Ilgiuos, 23 Skabeika; 24 Neris, 25 Eglės, 26 Zagurskis, 27 Andriekus, 28 Biliūnas, 29 Ilgesys, 30 Tulauskaitė, 31 Audronė, 32 Užuvėja, 33 Sruoga, 34 Kirša, 35 Išsiskyrimas, 36 Stelingis.

NR. 7 MĮSLIŲ ATSAKYMAI

1 Ledas, 2 Ugnis ir dūmai, 3 Savaitės dienos, 4 Naujieji metai sausio 2-trą dieną, 5 Žmogus ir slenkstis, 6 Liežuvis, 7 Lėkštė su koše, šaukštas, pirštai ir akys, 8 Vinys batuose, 9 Rakto, 10 Žvakė, 12 Langas, 13 Langas, 14 Lova, durys, langai, 15 Šluota, 16 Medinis šaukštas, 17 Kirvis, 18 Gražtas grėžia, 19 Vandens pilni kibirai ant naščių, 20 Malūnas.

MĮSLĖS

1. Seni kaulai, nauji viduriai.
2. Smugždi paukštytė po statinėlius landžioja.
3. Lengvas, bet prieš kalną negali užvežti.
4. Keturi broliai pakliuvo į nelaisvę, penktas atėjo vaduoti ir pats pakliuvo.
5. Boba ragana, jos kojos kaip šakės, visus maitina, o pati nuoga.
6. Kas nuo kalno nenurieda?
7. Plieninis ungurys girią verčia.

8. Du galu ir galas.
9. Trimis dantimis šieną valgo.
10. Vienas sako: man žiemą geriau, kitas sako: man vasarą geriau, trečias sako: man vistiek.
11. Aklas karvelis visą pasaulį išlaksto.
12. Balti laukai, juodi grūdai, žąsim aria.
13. Be sielos, be kvapo, teisybę pasako.
14. Šviesi troba be langų, be durų.
15. Marga marginaitė šile pakabinta.
16. Kas ūžia be vėjo?
17. Sėdi panaitė tamsioj seklyčioj, audžia be staklių ir be nyčių.
18. Mažas vyrukas, jo aštrus kirvukas.
19. Eina kaip meška, knisa kaip šernas, baubia kaip jautis.
20. Juodas kaip velnias, bet ne velnias, lekia kaip paukštis, bet ne paukštis, knisa kaip kiaulė, bet ne kiaulė.
21. Apskritas kamuoliukas, raudonas šone-liukas.
22. Iš kaulelio brakšt, į skilandį šmakšt.
23. Vasarą su kailiniais, žiemą be kailinių.
24. Maža klėtėlė pinigėliu dengta.
25. Kiek dygsnių reikia į pasiūtus marškinius?

Vertinamos po 2 taškus. Parinko ir atsiuntė *Jurgis Augius*, Chicago, Ill.

UŽDAVINIAI

I. Brūkšnelių vietoje įrašykime raides. Statmenai reikia gauti pirmoje eilėje Lietuvos kunigaikščio vardą. Gulsčiai:

1. ~~V I S T U T I S~~ (Ežeras Lietuvos pasienyje),
2. ~~Y L A K I A I~~ (Žemaitijos miestelis),
3. ~~T R A K A I~~ (Istorinė Lietuvos vieta),
4. ~~E R Z V I L K A S~~ (Žemaičių kunigaikštis),
5. ~~N~~ (Sūduvos upė),
6. ~~I V I N S K I S~~ (Lietuvis istorikas),
7. ~~S~~ (Žymus knygnešys).

Vertinamas 10 taškų. Sudarė *Algimantas Šniokaitis*, Saginaw, Mich.

II. Brūkšnelių vietoje įrašykime raides. Pirmoje eilutėje statmenai reikia gauti premijuoto jaunimui vaidinimėlio pavadinimą. Gulsčiai:

1. ----- (Žymus Lietuvos augalų tyrinėtojas senesniais laikais),
Asiūketa
2. ----- (Drėgnaj vietoj augantis nedidelis augalas),
Kadunys
3. ----- (Augalas, kurį Lietuvoje vartoja verboms),
R
4. ----- (Paukščių žiedavimo stotis Kuršių užmartyje),
UTA
5. ----- (Lietuvos bažnytkaimis tarp Marijampolės ir Alytaus),
MERKYS
6. ----- (Nemuno intakas),
Ežukas
7. ----- (Malonus gyvulėlis).

Vertinamas 10 taškų. Sudarė *Irmutė Stasaitė*, Cleveland, Ohio.

III. Brūkšnelių vietoje įrašykite raides. Pirmoje eilutėje statmenai turime gauti pavardę žymaus Lietuvos atgimimo veikėjo. Gulsčiai:

1. ----- (Lietuvos jūra),
Baltija
2. ----- (Neries intakas),
Asmena
3. ----- (Miestelis, kuriame palaidotas Pranas Vaičaitis),
SINTAUTAI
4. ----- (Miestas, įkurtas Zigmanto Augusto),
A
5. ----- (Upė, kuri įteka į Nemuną ties Raudondvariu),
Nervėžis
6. ----- (Giliausias ežeras Pabaltijy),
A
7. ----- (Senoji Žemaičių vyskupijos sostinė),
V
8. ----- (Piliakalnis prie Šventosios Latvijos pasienyje),
ČIOBISKIS
9. ----- (Miestelis prie Neries),
LSRUTIS
10. ----- (Miestas Mažajoj Lietuvoj),
U
11. ----- (Miestelis, prie kurio yra Čičinsko piliakalnis),
S
12. ----- (Miestelis prie Mituvos upės).

Vertinamas 14 taškų. Sudarė *Kaziukas Jankauskas*, Detroit, Mich.

NAUJOS KNYGOS

Nelė Mazalaitė, *NEGESTIS*, romanas išleistas Lietuviškos Knygos Klubo Čikagoje, 1955 metais, 206 psl., kaina \$2. Šiame nau-

jame romane autorė vaizduoja skaudžius išgyvenimus lietuviškos moters, ištėkėjusios už kitataučio.

Petronėlė Orintaitė, *GROŽVYLĖS MELĖ*, apsakymų ir apybraižų rinkinys, išleistas NIDOS Londone, 166 psl. Iš viso knygoje yra 17 pasakojimų. Savo turiniu jie labai nevienodi: vieni tinka daugiau suaugusiems, kiti įdomūs ir jaunesiems skaitytojams. Iš tokių paminėtinas pats gražiausias knygos pasakojimas *EGZAMINAS*, kuris siūlomas pasiskaityti visiems "Eglutės" skaitytojams.

ATSIŪSTA PAMINĖTI nauji numeriai šių lietuviškų žurnalų: *ATEITIS*, *ŠV. PRANCIŠKAUS VARPELIS*, *LIETUVIŲ DIENOS*, *KARYS*, *MARGUTIS*, *LAIŠKAI LIETUVIAMS*, *VYTIS*, *LUX CHRISTI*.

EUCHARISTINIS KONGRESAS

Tarptautinis 36-asis eucharistinis kongresas šiais metais, liepos mėn. 17-24 dienomis, įvyko Brazilijoje, Rio de Janeiro mieste. Pasakutinę dieną jis sutelkė apie du milijonus maldininkų iš įvairių kraštų. Kongreso metu buvo ne tik meldžiamasi, bet taip pat rengiamos paskaitos, religinio meno parodos, religinės eisenos. Kongrese dalyvavo gana nemažas skaičius lietuvių iš Amerikos, Brazilijos, Argentinos, Italijos ir kitų kraštų. Vyskupas V. Brizgys vadovavo kryžiaus kelių maldoms, skirtoms už persekiojamą Bažnyčią. Didelį susidomėjimą sukėlė lietuvių surengta religinio meno paroda, kurioje buvo išstatyta per 1,500 eksponatų: paveikslų, lietuviškų kryžių nuotraukų, medžio drožinių, knygų ir kt. Daugiausia darbo čia įdėjo Brazilijos lietuviai.

"EGLUTĖ" — geriausia dovana draugų gimtadieniui.

Dalia Nenortaitė
29 Babcock St.
Hartford, Conn.

Alp 1785

Larch.

91. 189379